

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ДОПРИНОСИМА ЗА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

Члан 1.

У Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11 и 101/11), у члану 7. став 2. мења се и гласи:

„Обвезници доприноса на основицу, за осигуранике из става 1. тач. 1) до 5) овог члана су и послодавци, односно други исплатиоци прихода на исту основицу као и осигураници, а по стопи прописаној овим законом.”

Члан 2.

У члану 13. ст. 2. и 3. мењају се и гласе:

„Основица доприноса за запослене и за послодавце из става 1. овог члана не умањује се за износ од 11.000 динара из члана 15а став 2. Закона о порезу на доходак грађана.

Основица доприноса за запослене и за послодавце је и износ који представља збир премије за добровољно здравствено осигурање коју послодавац на терет сопствених средстава плаћа за запослене - осигуранике укључене у добровољно здравствено осигурање у Републици у складу са прописима који уређују добровољно здравствено осигурање и пензијског доприноса у добровољни пензијски фонд који послодавац на терет сопствених средстава плаћа за запослене - чланове добровољног пензијског фонда у складу са прописима који уређују добровољне пензијске фондове и пензијске планове, умањен за износ од 5.214 динара месечно.”

Став 4. брише се.

У досадашњем ставу 5, који постаје став 4, речи: „ст. 1. до 4.” замењују се речима: „ст. 1. до 3.”.

Члан 3.

Члан 22. мења се и гласи:

„Члан 22.

Основица доприноса за предузетнике који у складу са законом који уређује порез на доходак грађана порез плаћају на стварни приход је:

1) месечни износ личне зараде у смислу закона који уређује порез на доходак грађана, или

2) опорезива добит ако предузетник не исплаћује личну зараду из тачке 1) овог става.

Ако предузетник исплаћује личну зараду основица доприноса утврђује се у складу са чланом 13. ст. 2. и 3. овог закона.

За предузетнике који порез плаћају на паушално утврђени приход основица доприноса је паушално утврђен приход у складу са законом који уређује порез на доходак грађана.

Основица из ст. 1. до 3. овог члана за предузетнике је и основица додатног доприноса за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, а који предузетник остварује у складу са законом.”

Члан 4.

У члану 23. став 1. мења се и гласи:

„Основица доприноса за осниваче, односно чланове привредног друштва је најнижа месечна основица из члана 37. овог закона.”

Став 2. брише се.

У досадашњем ставу 3, који постаје став 2, речи: „ст. 1. и 2.” замењују се речима: „став 1.”

Члан 5.

Члан 24. брише се.

Члан 6.

Члан 27. мења се и гласи:

„Члан 27.

Основица доприноса за пољопривреднике који су у складу са законом који уређује порез на доходак грађана обвезници пореза на приходе од самосталне делатности је:

1) месечни износ личне зараде у смислу закона који уређује порез на доходак грађана, или

2) опорезива добит ако пољопривредник не исплаћује личну зараду из тачке 1) овог става.

Ако пољопривредник из става 1. овог члана исплаћује личну зараду основица доприноса утврђује се у складу са чланом 13. ст. 2. и 3. овог закона.

Основица доприноса за пољопривреднике, осим пољопривредника из става 1. овог члана, је најнижа месечна основица из члана 38. овог закона.”

Члан 7.

У члану 44. став 1. тачка 1) проценат: „22%” замењује се процентом: „24%”.

У ставу 2. тачка 1) мења се и гласи:

„1) за обавезно пензијско и инвалидско осигурање - 13% за лица из члана 7. став 1. тач. 1) до 5) овог закона, а 11% за послодавца, односно другог исплатиоца прихода лицима из члана 7. став 1. тач. 1) до 5) овог закона;”.

Члан 8.

Члан 50. мења се и гласи:

„Члан 50.

Предузетнику који прекине обављање делатности у складу са законом, обавеза плаћања доприноса мирује у периоду у којем не обавља делатност.

Предузетник из става 1. овог члана може наставити плаћање доприноса и у периоду у којем не обавља делатност.”

Члан 9.

У члану 51. став 3. речи: „30. у” замењују се речима: „последњег дана у”.

После става 3. додаје се нови став 4, који гласи:

„Ако послодавац у року из става 3. овог члана не обрачуна и не уплати доприносе за претходни месец, надлежна организациона јединица Пореске управе, по службеној дужности, а на основу расположивих података, обрачунава доприносе у име и за рачун послодавца.”

У досадашњем ставу 4, који постаје став 5, речи: „ставом 3.” замењују се речима: „ст. 3. и 4.”.

Досадашњи став 5. постаје став 6.

Члан 10.

После члана 52. додаје се члан 52а, који гласи:

„Члан 52а

Предузетник, односно пољопривредник из члана 27. став 1. овог закона, који остварује личну зараду у смислу закона који уређује порез на доходак грађана, дужан је да сам обрачуна и плати доприносе на исплаћену зараду по стопама из члана 44. став 1. овог закона, на начин на који је то прописано за плаћање пореза на зараду, по закону који уређује порез на доходак грађана.”

Члан 11.

Члан 53. мења се и гласи:

„Члан 53.

Доприносе за оснивача, односно члана привредног друштва обрачунава и плаћа привредно друштво чији је члан.”

Члан 12.

Члан 58. мења се и гласи:

„Члан 58.

За предузетнике који порез плаћају на паушално утврђени приход, самосталне уметнике, свештенике, верске службенике и пољопривреднике из члана 27. став 3. овог закона, изузев лица из члана 65б овог закона, обавезу доприноса утврђује решењем Пореска управа.”

Члан 13.

Члан 65а мења се и гласи:

„Члан 65а

Динарски износ из члана 13. став 3. овог закона усклађује се годишњим индексом потрошачких цена у календарској години која претходи години у којој се усклађивање врши, према подацима републичког органа надлежног за послове статистике.

Усклађени динарски износ из става 1. овог члана објављује Влада.

Усклађени динарски износ из става 1. овог члана примењује се од првог дана наредног месеца по објављивању тог износа.”

Члан 14.

У члану 72. став 1. после речи: „доприносе” додају се запета и речи: „односно не уплати доприносе обрачунате од стране Пореске управе”, а речи: „члан 51. ст. 1. до 4” замењују се речима: „члан 51. ст. 1. до 5”.

Члан 15.

У члану 73. после речи: „предузетник” додају се запета и речи: „односно пољопривредник из члана 27. став 1. овог закона”, а речи: „члан 60. став 1” замењују се речима: „члан 52а и члан 60. став 1”.

Члан 16.

У члану 74. речи: „члан 51. став 5” замењују се речима: „члан 51. став 6”.

Члан 17.

Исплатиоци који су до дана почетка примене овог закона извршили исплату дела зараде, односно плате и накнаде зараде, односно плате обрачунавају и плаћају доприносе за обавезно социјално осигурање у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11 и 101/11) закључно са коначном исплатом те зараде, односно плате и накнаде зараде, односно плате.

Члан 18.

Основица доприноса за предузетнике, односно пољопривреднике који су у складу са законом који уређује порез на доходак грађана обвезници пореза на приходе од самосталне делатности, а који се у складу са законом који уређује порез на доходак грађана определе да од 1. јула 2013. исплаћују личну зараду као своје месечно лично примање, је лична зарада.

Члан 19.

Прописи за извршавање овог закона донеће се најкасније у року од месец дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 20.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а одредба члана 9. ст. 2. до 4. овог закона примењиваће се од 1. јануара 2014. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 8. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, систем у области социјалног осигурања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

• Проблеми које Закон треба да реши, односно циљеви који се Законом постижу

Најважнији циљеви који се желе постићи предложеним изменама су:

1) повећање одрживости система обавезног пензијског и инвалидског осигурања без повећања укупног фискалног оптерећења зарада;

2) усаглашавање са предложеним изменама Закона о порезу на доходак грађана и Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

1) Повећање одрживости система обавезног пензијског и инвалидског осигурања без повећања укупног фискалног оптерећења зарада постиже се истовременим повећањем стопе доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање са 22% на 24%, односно, када се овај допринос плаћа из основице са 11% на 13%, смањењем стопе пореза на зараде уз повећање неопорезивог износа предвиђених изменама Закона о порезу на доходак грађана. Додатни приходи Фонда ПИО који се очекују као резултат овог повећања на годишњем нивоу процењују се на између 25 и 27 милијарди динара. У ову групу предложених решења спада и утврђивање минималне основице доприноса као основице за плаћање доприноса чланова привредног друштва. Ова предложена измена представља операционализацију постојећег решења о члановима привредних друштава као обвезницима доприноса.

2) Да би се постигао циљ увођења личне зараде предузетника, односно пољопривредника, који порез плаћају на стварно остварен приход од самосталне делатности као основице за порез на зараду, односно отклањање неоправдане разлике у висини њиховог пореског оптерећења и власника привредног друштва предложено изменама Закона о порезу на доходак грађана, неопходно је извршити и одговарајуће измене у Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање. Стога се предложеним изменама овог закона као основица доприноса за предузетнике, односно пољопривреднике који порез плаћају на стварни приход уводи лична зарада предузетника, односно опорезива добит уколико предузетник не исплаћује личну зараду. Такође као усаглашавање са предложеним изменама Закона о порезу на доходак грађана, уводи се концепт самоопорезивања за предузетнике и пољопривреднике који су обвезници пореза на приходе од самосталне делатности код обрачуна и плаћања доприноса чиме се поједностављује сам поступак. Поред тога, предложеним изменама даје се подстицај развоју добровољног здравственог осигурања у случају када послодавац плаћа допринос за запослене - осигуранике, у складу са посебним прописима који уређују добровољно здравствено осигурање, до прописаног неопорезивог износа, а у складу са предложеним изменама Закона о порезу на доходак грађана. Ово право имају и предузетници, односно пољопривредници који исплаћују личну зараду.

Као вид усаглашавања са предложеним изменама Закона о пореском поступку и пореској администрацији у делу који се односи на стварање услова

за обједињено плаћање свих пореза и доприноса по одбитку, изменама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање предложено је увођење тзв. пријаве доприноса по службеној дужности. То значи да уколико послодавац не обрачуна и не уплати доприносе за обавезно социјално осигурање за претходни месец у прописаном року, обрачунаће их надлежна организациона јединица Пореске управе по службеној дужности а на основу расположивих података. Ова измена истовремено ствара правне услове за спровођење, односно евидентирање у пореском рачуноводству, већ постојеће обавезе послодаваца да и у случају неисплаћивања зарада обрачунају и плате доприносе за обавезно социјално осигурање. Примена ове одредбе везана је за почетак примене појединачне пореске пријаве који је предложеним изменама Закона о пореском поступку и пореској администрацији предвиђен за 1. јануар 2014. године.

Поред изнетог, врше се и измене Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11 и 101/11 - у даљем тексту: Закон), којим се прецизирају поједине одредбе.

Коначно, потребно је указати да у односу на доприносе за обавезно социјално осигурање не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно вршити усаглашавање.

- Разматране могућности да се проблеми реше и без доношења Закона

Имајући у виду да је реч о елементима система и политике јавних прихода који се, сагласно одредбама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС” бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11 и 93/12), уводе законом, то значи да се измене и допуне тих елемената могу вршити само законом. Према томе, како се материја која се уређује овим законом односи на доприносе за финансирање обавезног социјалног осигурања и спада у законодавну регулативу, није разматрано, нити је било основа за разматрање њеног уређења другим законом или подзаконским актом.

- Зашто је доношење Закона најбољи начин за решавање проблема

С обзиром да се ради о законској материји, одређена постојећа законска решења једино је и могуће мењати и допуњавати доношењем закона, тј. изменама и допунама закона.

Уређивањем материје доприноса за обавезно социјално осигурање законом даје се допринос правној сигурности и обезбеђује доступност јавности у погледу вођења политике у области социјалног осигурања, с обзиром да се закон као општи правни акт објављује и ствара једнака права и обавезе за све субјекте који се нађу у истој правној ситуацији.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз члан 1.

Предлаже се да су послодавци и други исплатиоци прихода обвезници доприноса на основицу за одређене осигуранике, а по прописаној стопи.

Уз члан 2.

Предлаже се измена у члану 13. став 2. Закона у циљу усклађивања са предложеним изменама Закона о порезу на доходак грађана.

Измењеним ставом 3. члана 13. Закона предложено је да се, поред пензијског доприноса у добровољни пензијски фонд који послодавац плаћа на терет сопствених средстава за запослене - чланове добровољног пензијског

фонда, у основицу доприноса за запослене и послодавце укључи и премија за добровољно здравствено осигурање коју послодавац плаћа за запослене - осигуранике укључене у добровољно здравствено осигурање у земљи, заједно по оба основа изнад износа од 5.214 динара месечно.

Уз члан 3.

Предложена је измена члана 22. Закона, којим се уређује основица доприноса за предузетнике. Предложено је да основицу доприноса за предузетника који у складу са Законом о порезу на доходак грађана порез плаћа на стварни приход чини месечни износ личне зараде у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана или опорезива добит уколико предузетник не исплаћује себи личну зараду. Наведена основица је и основица додатног доприноса за стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, а који предузетник остварује у складу са законом.

Уз члан 4.

Овим чланом предлаже се измена члана 23. Закона којим се уређује основица доприноса за чланове привредног друштва.

Уз члан 5.

Предлаже се брисање члана 24. Закона, који се односи на основицу доприноса у случају када се приход од самосталне делатности, односно добит привредног друштва дели на више оснивача и чланова привредног друштва.

Уз члан 6.

Предлаже се измена члана 27. Закона тако да је основица доприноса за пољопривреднике који су обвезници пореза на приходе од самосталне делатности у складу са законом који уређује порез на доходак грађана лична зарада, односно опорезива добит ако пољопривредник не исплаћује личну зараду, односно најнижа месечна основица из члана 38. Закона за остале пољопривреднике.

Уз члан 7.

У члану 44. Закона предложено је повећање стопе доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање са 22% на 24%, као и измена висине стопа за обавезно пензијско и инвалидско осигурање у случају када се доприноси плаћају истовремено из основице и на основицу (13% за лица из члана 7. став 1. тач. 1) до 5) Закона и 11% за послодавца, односно другог исплатиоца прихода лицима из члана 7. став 1. тач. 1) до 5) Закона).

Уз члан 8.

Овим чланом предлаже се измена члана 50. Закона, којим је уређено мировање обавезе плаћања доприноса предузетнику за период у коме не обавља делатност, као и да предузетник у том периоду може да настави плаћање доприноса.

Уз члан 9.

Предлаже се измена члана 51. Закона у смислу да ће надлежна организациона јединица Пореске управе по службеној дужности обрачунати доприносе у име и за рачун послодавца на основу расположивих података, уколико послодавац не обрачуна и не уплати доприносе за обавезно социјално осигурање за претходни месец у прописаном року.

Уз члан 10.

Новим чланом 52а Закона предлаже се увођење самоопорезивања код утврђивања обавезе обрачунавања и плаћања доприноса за предузетника, односно пољопривредника који остварује личну зараду.

Уз члан 11.

Предлаже се измена члана 53. Закона у смислу да доприносе за члана привредног друштва обрачунава и плаћа привредно друштво чији је члан.

Уз члан 12.

Предложена је измена члана 58. Закона којим се уређује утврђивање обавезе доприноса за предузетнике који порез плаћају на паушално утврђен приход, самосталне уметнике, свештенике, верске службенике и пољопривреднике из члана 27. став 3. Закона, изузев лица из члана 65б Закона, тако што обавезу доприноса утврђује решењем Пореска управа.

Уз члан 13.

Предлаже се измена члана 65а Закона из разлога правнотехничког усклађивања са изменама Закона.

Уз чл. 14, 15. и 16.

Предлаже се усклађивање казних одредаба Закона.

Уз члан 17.

Предлаже се да исплатиоци који су до дана почетка примене овог закона извршили исплату дела зараде, односно плате и накнаде зараде, односно плате обрачунавају и плаћају доприносе за обавезно социјално осигурање у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11 и 101/11) закључно са коначном исплатом те зараде, односно плате и накнаде зараде, односно плате.

Уз члан 18.

Предлаже се да је предузетницима, односно пољопривредницима који се у складу са законом који уређује порез на доходак грађана определе да од 1. јула 2013. године исплаћују личну зараду основица доприноса лична зарада.

Уз члан 19.

Предлаже се утврђивање рока за доношење прописа за извршавање овог закона (месец дана од дана ступања на снагу).

Уз члан 20.

Предлаже се да овај закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба члана 9. ст. 2. до 4. овог закона за које се предлаже примена од 1. јануара 2014. године.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно је обезбедити додатна средства у Буџету Републике.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Разматрање и доношење закона по хитном поступку, предлаже се у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”,

бр. 20/12-пречишћени текст). Имајући у виду да се овим законом уређују питања из области доприноса за обавезно социјално осигурање за одређене категорије обвезника (чланове привредног друштва, предузетнике, пољопривреднике) неопходно је обезбедити што ранију примену предложених измена.

VI. СТУПАЊЕ НА СНАГУ ПРЕ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”

Уставни основ за ступање на снагу Закона раније од осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, садржан је у члану 196. став 4. Устава Републике Србије.

Потребно је да Закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” како би се остварили пуни ефекти предложених измена.

VII. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. На кога ће и како ће највероватније утицати решења у Закону

Предложена решења би на поједине групе обвезника доприноса за обавезно социјално осигурање имала следећи утицај:

- обвезницима који допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање плаћају из зараде повећање стопе овог доприноса неће повећати укупно фискално оптерећење, будући да је ова измена усаглашена са смањењем пореске стопе и повећањем неопорезивог износа зараде предложеним изменама Закона о порезу на доходак грађана, тако да узете заједно измене ова два закона смањују укупно фискално оптерећење ове групе обвезника и привреде у целини;

- повећање стопе доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање повећаће обавезу свим обвезницима који овај допринос не плаћају из и на зараду, већ на уговорен износ накнаде за које је прописано обавезно плаћање овог доприноса; којих је битно мањи број у односу на обвезнике који пензијски допринос плаћају из и на зараду, а којима се укупно фискално оптерећење смањује;

- предузетницима и пољопривредницима који исплаћују личну зараду мења се основица за доприносе, а да ли ће плаћати мање или више зависи од њихове одлуке о износу личне зараде.

2. Какве трошкове ће примена Закона створити грађанима и привреди

Примена Закона заједно са предложеним изменама Закона о порезу на доходак грађана довешће до смањења трошкова привреди по основу фискалног оптерећења рада, док утицај на трошкове предузетницима, односно пољопривредницима који порез плаћају на стваран приход од самосталне делатности због промене основице доприноса зависи од њихове одлуке о висини личне зараде. Додатне трошкове имаће само оне категорије обвезника које остварују приходе по основу уговорених накнада за које је прописано обавезно плаћање доприноса.

3. Да ли су позитивне последице доношења Закона такве да оправдавају трошкове које ће он стварати

У целини посматрано примена предложених решења смањиће трошкове, односно укупно смањење трошкова веће је од очекиваних повећања. Из овог разлога, као и због предложених нових решења, позитивне последице

доношења Закона су такве да надилазе очекиван раст трошкова сразмерно малом броју обвезника.

4. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Имајући у виду да је укупни ефекат предложених измена овог и Закона о порезу на доходак грађана смањење фискалног оптерећења рада, оне свакако повећавају конкурентску способност привреде и побољшавају услове пословања и тако посредно утичу и на стварање нових привредних субјеката. Такође, измене које се односе на опорезивање предузетника, односно пољопривредника који порез плаћају на стварни приход којима је уведено самоопорезивање као начин утврђивања пореза смањују административне трошкове, па предложена законска решења имају позитиван утицај на самозапошљавање као облик регистроване делатности стварајући повољну климу за овај начин пословања.

5. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о Закону

Овај закон је био доступан јавности од 25. априла 2013. године када је постављен на интернет страни, а у поступку припреме достављен је надлежним министарствима и другим надлежним органима, тако да је заинтересованим странама пружена прилика да изнесу своје ставове. Напомињемо да је решење о личној заради предузетника резултат анализе захтева самих обвезника.

6. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава

Министарство финансија и привреде надлежно је за спровођење Закона, за његову уједначену примену на територији Републике, као и за давање мишљења у његовој примени.

Посебно истичемо да Министарство финансија и привреде, периодичним публикавањем Билтена службених објашњења и стручних мишљења за примену финансијских прописа, као и на други погодан начин, додатно обезбеђује транспарентност, информисаност и приступ информацијама, како би се и на овај начин допринело остваривању циљева постављених доношењем Закона.